

Lépünk-e előre?

Legutóbbi számunkban megjelent *Kiss István*: "Fórum a diákközművelődésről", *Lovas Tünde* középiskolai klubokról szóló cikkének I. része, s most folytatjuk a sort ennek II. részével és az áprilisban Szolnokon rendezett Országos Klubos Vitatáborban összegyűlt gondolatokkal. Látható, hogy megszorodtak azok a fórumok, írások, amelyek a klubmozgalom sorával, lehetőségeivel foglalkoznak. Velünk együtt sokan érzik azt, hogy végre lehetőség nyílik a mozgalom ügyeit rendbe tenni, s szabadabb, demokratikusabb cselekvési szintért biztosítani. E szándék jegyében gondolkodott három napig az a nyolcvanegynéhány klubos szakember – köztük megyénkbeli *Bakó István*, *Czibolya Kálmán*, *Rickert Gyula* és jómagunk –, akik elfogadták a KISZ KB invitálását a jobbító szándékú eszmecsereére.

A működéssel, irányítással, ösztönzéssel és képzéssel foglalkozó négy szekció alapos munkát végzett, A-tól Z-ig föltérképezte a klubok helyzetét, s úgy hisszük, rengeteg konkrét és hasznos javaslatot tett közös asztalunkra. De lássuk sorban:

Akadémikus vitának tűnik, de alapvető igényként jelentkezett az ifjúsági klub fogalmi tisztázása. A definiálás igénye nélkül az alábbiakkal tudtuk körülírni a klub lényegét: funkciója a társadalmi szocializációs folyamat segítése. Jellemzője a problémaérzékenység, főbb kritériumai a rendszeres együttlét, az öntevékenység, a belső szerveződés és a 20-30 fő körüli létszám, amely fölött egyre csökken a közösséggé válás lehetősége.

A klubmozgalom helyzetét erősen befolyásolja, hogy általános visszaesés tapasztalható a közösségek kialakulásában és minőségében, magán hordozza a társadalmi, gazdasági változások jegyeit. A hullámvölgyből való kikerülés egy nyitottabb, demokratikusabb helyzetet igényel, vagy ahogy egyik szekcióban megfogalmazódott: a továbblépés érdekében magát a klubkörnyezetet kell megváltoztatni, azaz a klubot kell "nagykorúsítani".

A demokratikus klubélet akadályainak tekintettük a klubvezető személyi korlátait (pl. ha saját igényeit közös igényként vetíti ki), a fenntartó-működtető szervek és a klub értékelését végző irányító, felügyelő szervek elvárásait. A klubvezető személye kulcskérdés. Helyzete rendkívül nehéz, hiszen képviselnie kell közössége érdekeit – és szerintünk ez a fontosabb! –, s meg kell felelnie a fenntartó igényeinek is. Az a kérdés, hogy válasszák vagy kinevezzék, nem dőlt el, mert mindkét megoldásra van jó és rossz példa.

A lényeg az, hogy a klubvezető tevékenysége ne korlátozódjon szervezési feladatokra, hanem inkább ún. személyek közti animátor legyen.

Szervezeti kérdésekről beszélgetve fölmerült az egyesületi formában való működés. Ennek kétségkívül vannak előnyös vonásai, pl. a klub életét kizárólag saját döntései szabályozzák s ezzel megteremthetik a demokratikus klubéletet. Ugyanakkor növekszik mindazon bürokratikus elemek száma, amelyeket mai szervezeti keretünkben is hátráltató, főlegesen tényezőknak tekintünk. Továbbá: feltehetően megszűnnének azok az állami támogatási formák, amelyek ma lehetőségek egy klub számára. A szekció javaslata szerint egyrészt azok a klubok, amelyek vállalják az új formát, működjenek úgy, de számukra ne szűnjenek meg ezzel a különböző kedvezmények, támogatások. Másrészt ki kell dolgozni a jelenlegi működési rendszer oldottabb, rugalmasabb kereteit. Ehhez szükséges megteremteni a klubok önálló vagy legalábbis önállóbb gazdálkodási feltételeit.

Örök vitatéma a klubok támogatási, értékelési rendszere. Az ehhez kapcsolódó javaslatokból kettőt érdemes kiemelni. Előtte azonban alapelveként szögeztük le, hogy mindenmű támogatás, elismerés alapja a valós klub élet s ne a jól-rosszul megírt klubnapló, önértékelés avagy programterv legyen. Mivel nem tartjuk szükségesnek a működési engedélyt, a klubra és fenntartójára bízunk, igényli-e. Azt azonban szükségesnek tartjuk, hogy hiánya ne zárja ki a klubot semmiféle támogatási rendszerből! Helyesnek tartanánk, ha a központi pénz-

eszközök nagyobb részét megkapnák a megyei klubtanácsok, mert biztosítottabb lenne a megfelelő felhatalmazás. Javasoltuk továbbá, hogy szüntessék meg a Kiváló Klub és egyéb, hasonló címet adó értékeléseket, hiszen egyértelmű mértékegység híján felelőtlen dolog mérni a mérhetetlent s hasonlítani az összehasonlíthatatlant. Ellenben címek nélkül is adjunk arra érdemes klubjainknak anyagi, szakmai, erkölcsi támogatást!

Éles kérdésként vetődött fel, hogy a klubtanácsok összetétele megfelelő-e, s alkalmasak-e funkciójuk ellátására? A válasz: nem. Különösen igaz ez az Országos Ifjúsági Klubtanácsra, hiszen a - megyék többségében már meglévő - területi képviselő ott szinte teljesen hiányzik. Szükségesnek tartjuk minden megye képviselőt az OIKT-ban! Emellett bővíteni kellene az alsóbb szintű klubtanácsok jog- és hatáskörét, hiszen enélkül minimális marad a mozgalomra gyakorolható hatásuk. Feladatuk elsősorban a klubok érdekképviselője legyen, de lássanak el szakmai tanácsadást is, gazdálkodjanak a rendelkezésükre bocsátott pénzeszközökkel, biztosítsák a klubok közti információ-áramlást és működtessék az instruktori rendszert.

A klubvezetők képzésének mai formái további vitára adtak alapot. Az eddigi gyakorlatban hátrányt jelentett a jó vezetővé válásban a tanfolyamvezetők alkalmatlansága, a képzés folyamatjellegének hiánya és a kluboktól idegen, elméletieskedő ismeretanyag, előadói magatartás. Ehelyett tartalmilag használható, átváltható, valóságghú szakmai és társadalmi ismereteket kell nyújtani, és növelni kell a szociálpszichológiai ismeretek, gyakorlatok mennyiségét a művelődéstudomány rovására. Szükséges lenne mindennemű írott klubos anyag cseréje. Ennek gyűjtésével, koordinálásával a Népművelési Intézetet és a megyei művelődési központokat kellene megbízni. Ide kapcsolódik egy évi két-három alkalommal megjelenő, országos terjesztésű klubos kiadvány igénye.

A vitatáborban még számtalan ötlet, javaslat született, melynek egy része – az alapvetőek – országos szintű döntést igényelnek.

Szükségesnek tartjuk az effajta helyzetfelméréseket, de eddigi tapasztalataink alapján mindig bennünk van a kételkedés: lépünk-e előbbre? A tábor záró plenáris ülés, sajnos, nem győzött meg erről. E sorok írásakor még nem tudjuk, hogy a témát szintén tárgyaló májusi KISZ KB Intéző Bizottsági ülés és a nyíregyházi Országos Klubtalálkozó milyen eredményt hozott.

Az olvasó már tudja. Reméljük, jó híre van.